

FAIRTRADE

**HOE VERMINDERT FAIRTRADE
MENSENRECHTENSCHENDINGEN
IN WERELDWIJDE
HANDELSKETENS?**

This publication was commissioned by Fairtrade's Human Rights Due Diligence Centre of Excellence.

PUBLISHED: April 2021

AUTHORS: Jessica Rocha,
Tytli Nahi, Meri Hyske-Fischer

STEERING COMMITTEE:

Sonia Dominica (NAPP), Konstantina Geroulakou (CLAC), Alice Lucas (Fairtrade Foundation), Lilian Maina (FTA), Marike de Peña (CLAC), Linda Wagner (Fairtrade Germany)

ADDITIONAL CONTRIBUTORS:

Wilbert Flinterman (FI), Sandra Gebhard (FLOCERT), Peter Kettler (FI), Andreas Kratz (FI), Matthias Kuhlmann (FI), Bronwyn Page-Shipp (FLOCERT), Johnna Phillips (FI), Anita Sheth (FI), Janne Sivonen (Fairtrade Finland), Juan Pablo Solis (FI), Alison Streacker (FI), Julieta Tourne (FI), Carla Veldhuyzen (FI), Jon Walker (FI)

PHOTO CREDITS: Cover picture drawn from the photos of © Didier Gentilhomme and © Linus Hallgren, page 7: © Roger van Zaal, page 8: © Kate Fishpool, page 14: © Nathalie Bertrams, page 16: © Christian Nusch, page 18: © Didier Gentilhomme, page 24: © James Robinson

DESIGN & ILLUSTRATIONS: Ilove Creative

WEBSITE: Julieta Tourne

CONTACT: bizhumanrights@fairtrade.fi

This publication was produced with the financial support of the European Union. Its contents are the sole responsibility of Fairtrade International and do not necessarily reflect the views of the European Union.

INHOUD

KLIK OP EEN TITEL OM DIRECT NAAR HET ARTIKEL TE GAAN

03

**HOE ZORGT FAIRTRADE
ERVOOR DAT
MENSENRECHTEN-
SCHENDINGEN IN
WERELDWIJDE
HANDELSKETENS
WORDEN VERMINDERD**

08

**KETEN-
SAMENWERKING
OM TOT EEN
LEEFBAAR
INKOMEN TE
KOMEN**

14

**DE CRUCIALE
ROL VAN
VAKBONDEN**

18

**KINDERARBEID
VERHELPEN:
WAT WE KUNNEN
LEREN VAN
SUIKERRIET-
PRODUCENTEN
IN BELIZE**

24

**BREAKING NEWS:
BOEREN HEBBEN
GEEN CONTROLE
OVER HET WEER**

29

**BEGRIPPENLIJST
VAN FAIRTRADE-
TERMEN EN
ACRONYMEN**

HOE VERMINDERT FAIRTRADE MENSENRECHTEN-SCHENDINGEN IN WERELDWIJDE HANDELSKETENS?

—

Eleanor Roosevelt zei: “Mensenrechten beginnen op kleine plekken. Thuis, op school, in de fabriek en op het boerenbedrijf.”

Als eerste voorzitter van de Commissie voor de Rechten van de Mens van de Verenigde Naties, was Roosevelt betrokken bij het opstellen van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens. Zij benadrukte hoe lokaal verankerd begrippen als gelijke kansen en waardigheid zijn.

“Tenzij deze rechten daar betekenis hebben, hebben ze nergens een betekenis”, zei ze.

In de United Nations Guiding Principles on Business and Human Rights (UNGPs) die in 2011 gepubliceerd werden, staan de taken en verantwoordelijkheden van bedrijven uitgelijnd.

Fairtrade zet zich al sinds de jaren '80 precies hiervoor in. Toen lanceerden Mexicaanse koffieboeren samen met een Nederlandse NGO Fairtrade om de boeren onderhandelingsmacht te geven op de internationale markt.

Sindsdien is Fairtrade uitgegroeid tot een wereldwijd netwerk, dat bestaat uit verschillende organisaties met medewerkers in meer dan 100 landen. Fairtrade verenigt miljoenen boeren, werknemers, handelaars, fabrikanten, retailers en consumenten in een poging om de leef- en werkomstandigheden te verbeteren voor degenen aan het begin van onze handelsketens.

Toch gaat de strijd om rechten op te eisen onverminderd door.

En dat was nog vòòr de coronapandemie. De Wereldbank schat dat door deze pandemie

minstens 119 miljoen meer mensen in extreme armoede terechtgekomen zijn. Waardoor de armoede in de wereld voor het eerst in 20 jaar is toegenomen.

In september 2020 publiceerde Fairtrade zowel haar Human Rights Commitment als een oproep voor bindende wetgeving voor due diligence op mensenrechten en milieu, waardoor de stemmen, kennis en ervaringen van boeren en werknemers op een betekenisvolle manier in worden gebracht.

“Wij zien ontwikkeling als een proces van sociale empowerment en herverdeling van de macht, niet als een praktische oefening”, zegt **Mary Kinyua**, bestuursvoorzitter van Fairtrade Africa. Ze voegt eraan toe: “Due diligence-wetgeving kan een keerpunt zijn in de aanpak van milieu- en mensenrechtenschendingen in de handelsketens over de hele wereld”.

Fairtrade committeert zich eraan haar eigen beleid en processen af te stemmen op de UNGP's. Het netwerk bereidt zich onder andere voor op een Fairtrade-breed Human Rights Impact Assessment, in lijn met de UNGP's.

In deze publicatie wordt het werk van Fairtrade in de context van de UNGP's besproken. Het is absoluut geen volledig verslag van het werk of de impact van Fairtrade, positief of negatief.

Het is echter wel een herbevestiging van het commitment van Fairtrade aan de mensen op juist die plekken waar Eleanor Roosevelt meer dan 60 jaar geleden de nadruk op legde.

FIT FOR PURPOSE?

Het “NOT FIT FOR PURPOSE” verslag van MSI Integrity dat werd gepubliceerd in 2020 concludeerde dat er niet op MSI's vertrouwd kan worden om mensenrechten te beschermen.

Fairtrade is het eens met de belangrijkste conclusie van het rapport: vrijwillige standaarden kunnen wetgeving niet vervangen. Milieu- en mensenrechten due diligence moet verplicht worden voor bedrijven en de standpunten van de rechthebbenden moeten erin geïntegreerd worden.

”

**VRIJWILLIGE
STANDAARDEN KUNNEN
DUE DILIGENCE-
WETGEVING OP
MENSENRECHTEN
EN MILIEU NIET
VERVANGEN.**

Toch concludeert het verslag dat MSI's wel kennis en vertrouwen kunnen opbouwen, bedrijven kunnen engageren en mogelijke normen en beleidshervormingen kunnen bevorderen. MSI Integrity beschouwt Fairtrade als een van de sterkste MSI's, omdat het expliciet eist dat de internationale mensenrechten of internationale arbeidsnormen worden nageleefd (p. 102). Fairtrade erkent ook de noodzaak van verantwoorde aankooppraktijken (blz. 104), bevordert minimumlonen (blz. 93), en brengt getroffen rechthebbenden op de hoogte over klachtenprocedures (blz. 168-169).

Fairtrade moet en wil grote verbeteringen bereiken in het beoordelen en aantonen van haar impact. In het MSI Integrity verslag van 2020 staat dat “maar weinig MSI's zo toegewijd zijn aan het beoordelen van en reageren op onderzoek naar hun impact als Fairtrade International”. Toch leggen we al te vaak de nadruk op het aantal betrokken boeren en de premies die via Fairtrade verkregen werden. We kijken teveel naar de grootte in plaats van naar de impact.

Fairtrade ziet nog veel ruimte voor verbetering. Maar gelooft ook dat MSI's met een sterke betrokkenheid van de rechthebbenden een belangrijke rol kunnen spelen bij het stimuleren van verandering.

FAIRTRADE EN DUE DILIGENCE OP MENSENRECHTEN EN MILIEU

Er is wetgeving nodig. Vrijwillige initiatieven zoals certificeringen zijn niet voldoende om mensenrechtenschendingen in de wereldwijde handelsketens op te lossen. Ambitieuze certificeringssystemen zoals Fairtrade kunnen echter wel een waardevolle steun zijn voor het werk van bedrijven, werknemers en boeren rond due diligence op mensenrechten en milieu.

1 FAIRTRADE VERSTERKT HAAR EIGEN DUE DILIGENCE PROCES OP MENSENRECHTEN EN MILIEU, en bouwt verder op haar Human Rights Commitment van juni 2020.

2 FAIRTRADE OP DE BRES VOOR WETGEVING

3 FAIRTRADE ONDERSTEUNT BOEREN, WERKNEMERS EN PARTNERS OP HET GEBIED VAN DUE DILIGENCE

1. FAIRTRADE'S HUMAN RIGHTS COMMITMENT

WIJ COMMITTEREN ONS eraan om het beleid en de processen van Fairtrade af te stemmen op de UNGPs. Ons Human Rights Commitment dat het proces van Fairtrade met betrekking tot due diligence op mensenrechten en milieu uitstippelt, werd in juni 2020 goedgekeurd door het bestuur van Fairtrade International.

ONZE BELANGRIJKSTE MENSENRECHTENISSUES

Fairtrade werkt voornamelijk in landbouwketens en in de textielindustrie. Onze invloed is het grootst in de koffie-, cacao-, bananen- en bloemenketens. De voornaamste mensenrechtenissues waar we ons op richten om negatieve impact te voorkomen, te beperken, te stoppen en te verhelpen, zijn onder meer:

- leefbare lonen en – inkomens
- kinderarbeid, dwangarbeid en op gender gebaseerd geweld
- discriminatie op grond van geslacht, etnische afkomst of op basis van andere gronden
- vrijheid van vereniging en vakbond
- arbeidsomstandigheden
- milieurechten

2. FAIRTRADE'S

AANBEVELINGEN VOOR DUE

DILIGENCE-WETGEVING OP

MENSENRECHTEN EN MILIEU

OM EEN POSITIEF effect te hebben op boeren, werknemers en ambachtslieden in producerende landen, moet due diligence- wetgeving zorgen voor wezenlijke verschuivingen in de bedrijfspraktijken. Fairtrade pleit daarom voor invoering van wetgeving die:

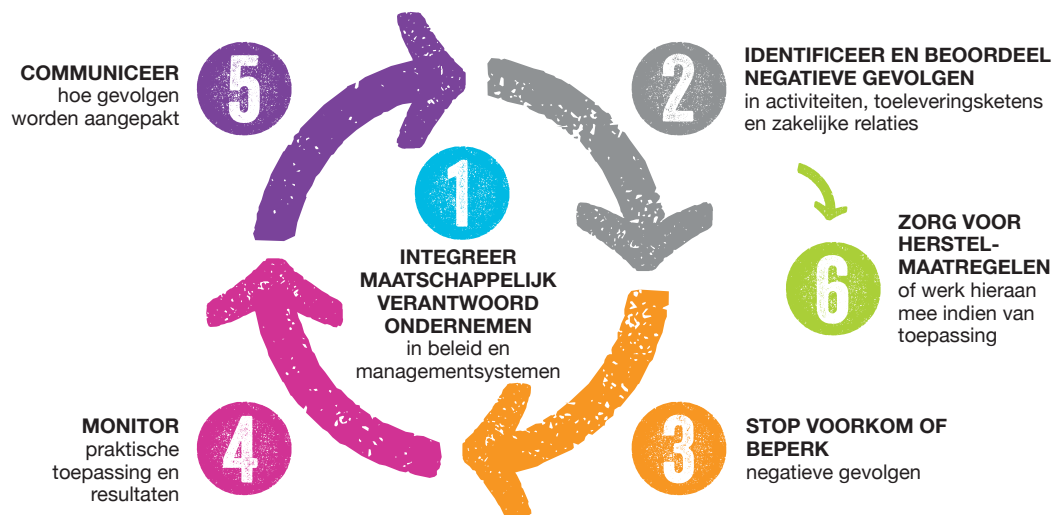
- De volledige handelsketen omvat;
- Van bedrijven eist dat zij de ernstigste mensenrechten- en milieukwesties aanpakken in plaats van risico's te vermijden door niet langer in te kopen in gebieden met een hoog risico;
- Bedrijven verplicht in dialoog te gaan met werknemers, boeren en andere rechthebbenden;
- Bedrijven de opdracht geeft om de handels- en aankooppraktijken die negatieve impact in de keten hebben in kaart te brengen en te veranderen;
- Erkent dat een leefbaar loon en een leefbaar inkomen voorwaardenscheppende rechten zijn;

Lees meer over Fairtrade's belangrijkste aanbevelingen, inclusief steun van bredere CSO-coalities, en de visie op due diligence wetgeving.

”

**MENSEN DIE DOOR CONVENTIONELE
HANDELSSTRUCTUREN WORDEN GEMARGINALISEERD
EN BENADEELD, KUNNEN MEER CONTROLE KRIJGEN
OVER HUN WERK EN HUN LEVEN ALS ZE BETER
GEORGANISEERD ZIJN, DE NODIGE MIDDELEN KRIJGEN
EN ONDERSTEUND WORDEN.**

– DE FAIRTRADE STATUTEN

OECD Due Diligence Guidance: The HRDD process

3. FAIRTRADE KAN HAAR PARTNERS ONDERSTEUNEN IN DUE DILIGENCE

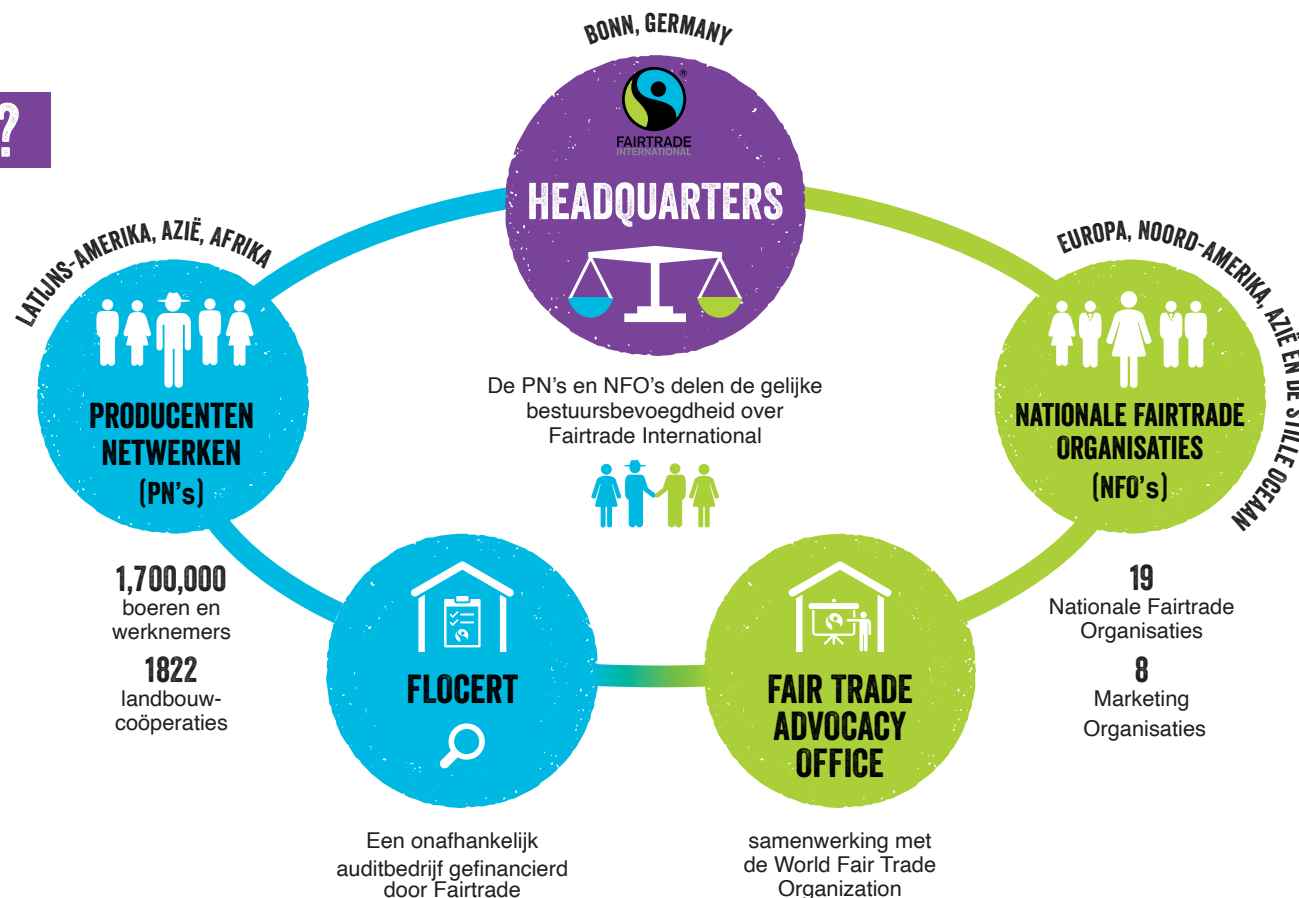
FAIRTRADE BIJDT:

- 1** Inzicht in mensenrechten en due diligence, in grondstof- en locatie specifieke uitdagingen, en in de belangrijkste oorzaken ervan.
- 2** Informatie en mogelijkheden tot dialoog tussen boeren, werknemers en andere spelers in de keten.
- 3** Ondersteuning en begeleiding. En vereisten voor landbouwbedrijven en spelers in de keten om de negatieve gevolgen voor de mensenrechten en het milieu te voorkomen en te beperken.
- 4** Opvolging van corrigerende maatregelen, gegevens van lopend onderzoek en boerenquestionnaires, gebundelde auditgegevens.
- 5** Data, analyse, voorbeelden en foto's van de resultaten
- 6** Ondersteuning in herstelmaatregelen voor kinderarbeid, dwangarbeid en gender gebaseerd geweld

WAT IS FAIRTRADE?

Fairtrade is een wereldwijd netwerk dat boeren en werknemers uit producerende landen verbindt met consumenten en bedrijven over de hele wereld om de handel ten goede te veranderen.

FAIRTRADE'S INSTRUMENTEN VOOR CONTINUE ONTWIKKELING

DE UNGP'S ROEPEN OP TOT SAMENWERKING en voortdurende ontwikkeling om de bedrijfgerelateerde mensenrechtenproblemen aan te pakken. Dit zijn de fundamentele van het Fairtrade-systeem.

- **PRIJS EN PREMIE:** Inkopers betalen de Fairtrade Premie en de Fairtrade Minimumprijs, en investeren zo mee in de inspanningen van de boerenbedrijven en lokale gemeenschappen op het gebied van mensenrechten en milieu.
- **STANDAARDEN:** Ontwikkeld om het respect voor de mensenrechten en het milieu bij producenten en andere spelers in de keten te vergroten. Om hun doeltreffendheid te verhogen, worden ze via inclusieve processen regelmatig herzien.
- **CONTROLE:** FLOCERT, de onafhankelijke audit partner van Fairtrade, audit regelmatig bij boerencoöperaties en plantages om de sociale en milieuomstandigheden te controleren en evalueren.
- **TRAINING EN ONDERSTEUNING:** Fairtrade biedt boeren en werknemers opleiding en advies over hun rechten en landbouwmethodes. Medewerkers in Afrika, Azië en Latijns-Amerika kunnen boeren ook helpen bij het opstellen van bijvoorbeeld corrigerende actieplannen.
- **BELANGENBEHARTIGING:** Het Fairtrade-netwerk pleit voor eerlijkere wetten en handelspraktijken op internationaal, regionaal en nationaal niveau. En zet landen en bedrijven onder druk om hun mensenrechten- en milieuverplichtingen na te komen.
- **WERELDWIJDE BEWEGING:** Medewerkers in Europa, Noord-Amerika en Azië en de Stille Oceaan werken er hard aan om het draagvlak van de consument te vergroten en meer duurzame keuzes aan te moedigen.

Deze activiteiten worden gefinancierd met bijdragen van bedrijven die de Fairtrade Standaarden en auditing toepassen en door publieke financiering.

DE IMPACT VAN FAIRTRADE CERTIFICERING HANGT OOK AF VAN DE VERKOOP

FAIRTRADE WIL DE INVLOED en de bestaansmiddelen van boeren en werknemers in de internationale handelsketens vergroten. Onafhankelijk onderzoek toont aan dat Fairtrade inderdaad aan deze doelen bijdraagt.

Een systematisch onderzoek van 151 academische artikelen en ook andere kwantitatieve en kwalitatieve onderzoeken over de output, uitkomsten en impact van Fairtrade, tonen aan dat het Fairtrade-systeem:

- boerencoöperaties versterkt – met name hun organisatievermogen en, in het bijzonder, hun vertegenwoordiging en democratisch karakter
- het inkomen, het welzijn en de veerkracht van de boeren verbetert
- de gezondheid, veiligheid, betaaltermijnen en het werkplezier van de werknemers verbetert
- de vertegenwoordiging en inspraak van vrouwen bevordert en dat het met name op plantages zorgt voor gelijke verloning
- het bewustzijn, de betrokkenheid en de bereidheid van de consument vergroot om te betalen voor eerlijke en duurzame consumptie

Maar de impact is niet overal even groot en verschilt naargelang het product, de omgeving en de producentenorganisaties. Een belangrijke reden hiervoor is dat de Fairtrade gecertificeerde productie vaak groter is dan de vraag ernaar. Dat wil zeggen dat boeren die de Fairtrade Standaarden volgen, doorgaans slechts voor een deel van hun oogst de Fairtrade Minimumprijs en Premie krijgen. De rest moeten ze op de conventionele markt verkopen.

Gecertificeerde koffieboeren bijvoorbeeld, verkopen gemiddeld bijna driekwart van hun oogst op de conventionele markt. Hetzelfde geldt voor 40% van de bananen, bijna 66% van de cacao en suiker en meer dan 90% van de thee.

Het is logisch dat er wat verschil is tussen de productie en de Fairtrade-verkoopcijfers. Producenten kunnen er immers voor kiezen om hun producten van de beste kwaliteit op nichemarkten te verkopen. Sommige producten worden lokaal verkocht, om snel inkomen te genereren, of omdat de kwaliteit niet goed genoeg is voor de internationale markten of om nog een aantal andere redenen. Hoe dan ook, de verschillen zijn groot.

REFERENCES

- “COVID-19.” n.d. Fairtrade International. Accessed February 13, 2021. <https://www.fairtrade.net/about/fairtradetogogether-covid-19-updates>.
- “FLOCERT’s Coronavirus-Related Changes in Operations.” n.d. FLOCERT. Accessed February 13, 2021. <https://www.flocert.net/solutions/fairtrade/coronavirus-related-changes-in-operations/>.
- “Guiding Principles on Business and Human Rights: Implementing the United Nations ‘Protect, Respect and Remedy’ Framework.” 2011. United Nations. https://www.ohchr.org/documents/publications/guidingprinciplesbusinessshr_en.pdf.

- Jodrell, David and Kaoukji, Dwan. (forthcoming) May 2021. “Tracing Fairtrade’s Impact: a review of recent evidence.” Fairtrade International, DBG Consulting.

- “MSI Database.” n.d. Accessed February 13, 2021. <https://msi-database.org/database>.

- “The New Regulators? Assessing the Landscape of Multi-Stakeholder Initiatives.” 2017. MSI Integrity and Duke Human Rights Center at the Kenan Institute for Ethics. <https://msi-database.org/data/The%20New%20Regulators%20-%20MSI%20Database%20Report.pdf>.

Roger van Zaal

- “Not Fit-for-Purpose: The Grand Experiment of Multi-Stakeholder Initiatives in Corporate Accountability, Human Rights and Global Governance.” 2020. MSI Integrity. https://www.msi-integrity.org/wp-content/uploads/2020/07/MSI_Not_Fit_For_Purpose_FORWEBSITE.FINAL_.pdf.

KETENSAMENWERKING OM TOT EEN LEEFBAAR INKOMEN TE KOMEN

KETENSAMENWERKING OM TOT EEN LEEFBAAR INKOMEN TE KOMEN

Boeren verdienen een fatsoenlijk inkomen voor hun inspanningen. Dat is de basis waarop Fairtrade meer dan 30 jaar geleden werd gebouwd.

Een duidelijk doel. Maar we weten allemaal dat er maar heel langzaam vooruitgang wordt geboekt. Het instorten van de cacaoprijzen wereldwijd in 2016-2017 is hiervan een duidelijk teken. Ondanks jarenlang gepraat over de verbetering van de levensomstandigheden van de boeren, zijn de cacaoprijzen toen in één seizoen met ongeveer 40% gedaald.

De dramatische daling heeft de boeren in Ivoorkust en Ghana zwaar getroffen. Samen zijn de landen goed voor meer dan 60 procent van de wereldwijde cacao productie. Maar zelfs al vóór de ineenstorting leefden de Ivoriaanse cacao boeren en hun gezin elk gemiddeld van minder dan één euro per dag. Dat terwijl het leefbaar inkomen 2,5 euro per dag bedroeg.

“De cacao sector moet zich afvragen of de duurzaamheidsinspanningen van de afgelopen tien jaar wel tot concrete resultaten hebben geleid,” riep het Cocoa Barometer rapport van 2018 op als reactie op het instorten van de prijzen.

Fairtrade wil zorgen voor blijvende veranderingen door boeren te steunen en door de economische machtsverschillen in handelsketens aan te pakken. Het netwerk zet in op verschillende fronten, waaronder:

- Versterken van boerencoöperaties,
- Ontwikkelen van Leefbaar Inkomen Referentie Prijzen die gebaseerd zijn op objectieve data,
- Vergroten van de verantwoordelijkheid van cacao handelaars
- Pleiten voor de erkenning van een leefbaar inkomen als mensenrecht

FOCUS OP DE KRACHT VAN PRODUCENTEN

Net als vakbonden en verenigingen, ondersteunen sterke boerencoöperaties en -organisaties hun leden op verschillende manieren.

Ze geven boeren training en advies en ze brengen schaalvoordelen met zich mee. Alle landbouwproductiemiddelen en -diensten worden samen aangekocht voor alle leden. Ze versterken ook de macht van hun leden door te spreken met een luidere, collectieve stem, ten opzichte van handelaren die hun oogsten opkopen én de overheid. Ook binnen het Fairtrade systeem zelf spreken ze met een sterkere stem.

De Fairtrade Standaarden begeleiden en verplichten de boerencoöperaties om te werken op een democratische, niet-discriminerende en transparante manier. De boerenorganisaties worden ondersteund door plaatselijke Fairtrade

medewerkers en financieel door de Fairtrade Premie.

Verder streven verschillende Fairtrade programma's, zoals het West African Cocoa Program (WACP) in Ivoorkust en Ghana, ernaar om de boerencoöperaties te versterken, zodat zij hun leden nog beter kunnen ondersteunen en vooruitgang kunnen boeken richting een leefbaar inkomen.

Het WACP-programma, geïmplementeerd door Fairtrade Africa, telde in 2019 meer dan 34.000 deelnemers. De onderwerpen waar trainingen op werden gegeven waren o.a. financieel toezicht en boekhouden, leiderschap voor vrouwen, inkomstdiversificatie, productiviteit van gewassen, bestrijden van kinderarbeid en andere actuele kwesties.

En het programma lijkt haar vruchten af te werpen. Vergeleken met andere boerenorganisaties hadden de organisaties waarvan de leden meer trainingen hadden gevolgd betere auditscores voor sociale compliance, bewustwording over kinderrechten, en het vermijden van schade aan beschermde gebieden.

Toch is er nog altijd armoede. In 2016 konden slechts 7 procent van de Ivoriaanse Fairtrade cacao boeren de eindjes aan elkaar knopen. En er wordt slechts traag vooruitgang geboekt.

Konan Koly Lucie, lid van de Coopérative des Producteurs de Sofoci Louhiri in Méagui in Ivoorkust, ontvangt een betaling van het Fairtrade Minimum Prijs Verschil van haar coöperatie op basis van de verkoop van cacao in het vierde kwartaal van 2019.

GEDREVEN DOOR DATA

Wat wordt eigenlijk bedoeld met een “leefbaar inkomen”?

Een leefbaar inkomen is een inkomen dat de kosten dekt van eenvoudige, maar menswaardige huisvesting, kleding, voedsel, gezondheidszorg, onderwijs, vervoer en verzekering voor een boer en zijn of haar gezin. Het exacte bedrag hangt af van de plaatselijke prijzen en omstandigheden, maar ook van het aantal kostwinners en van het aantal andere gezinsleden.

Het leefbaar inkomen varieert dus per land en per regio. Vaak met opmerkelijke verschillen tussen landelijke en stedelijke gebieden. In 2017 begon Fairtrade met het opzetten van ‘Living Income Benchmarks’. En vervolgens met inschatten van de prijzen die de boeren een dergelijk inkomen kunnen opleveren.

“Een leefbaar inkomen en loon klinken geweldig. Maar zonder gedetailleerde berekeningen van wat zij in de praktijk betekenen voor de productprijzen, is dit nauwelijks meer dan een filantropische slogan”. Zo stelde Birgitta Tazelaar, adjunct-directeur-generaal voor Internationale Samenwerking bij het Nederlandse ministerie van Buitenlandse Zaken op “The Only Way is Up”. Een conferentie over leefbaar inkomen en leefbaar loon, mede georganiseerd door Fairtrade in 2019.

“Het leefbaar inkomen en loon zijn een mensenrecht. En dus moeten zij berekend worden,” voegde zij er nog aan toe.

De berekening hiervan is een intensief onderzoeksproces. Zodra de plaatselijke levensstandaard gekend is, berekent Fairtrade de Leefbaar Inkomen Referentieprijzen op basis van de plaatselijke productiviteit, andere inkomsten van het

Leefbaar inkomen gedefinieerd.

”

ER ZIT MACHT IN CIJFERS, MAAR OOK KENNIS IS MACHT. BOEREN IN COÖPERATIES HEBBEN EEN GROTER ONDERHANDELINGS-VOORDEEL IN VERGELIJKING MET INDIVIDUELE BOEREN. IN DE COÖPERATIE WORDT OOK BELANGRIJKE INFORMATIE UITGEWISSELD EN KUNNEN LEDEN SAMEN VAARDIGHEDEN VERWERVEN.

– LILIAN MAINA, SOCIAL COMPLIANCE AND RISK MANAGER AT FAIRTRADE AFRICA

gezin en een realistische omvang van het boerenbedrijf.

Fairtrade heeft tot nu toe dergelijke prijzen gepubliceerd voor cacao in Ivoorkust en Ghana en vanille in Oeganda en Madagaskar. Ook voor koffie is er in verschillende regio's onderzoek gestart.

In 2019 heeft Fairtrade zelf een eerste stap gezet: gewapend met deze cijfers rond leefbaar inkomen heeft ze de minimumprijs voor cacao verhoogd en is de organisatie begonnen met in de markt zetten van Leefbaar Inkomen Referentie Prijzen.

De regeringen van Ghana en Ivoorkust hebben sindsdien een "Living Income Differential" ingevoerd. Dat is een extra bedrag dat de kopers moeten betalen voor elke ton cacao bonen.

”

ZELFS DE BASISPRINCIPES VAN VERANTWOORD INKOPEN WORDEN NOG STEEDS GENEGERD.

Toch zijn de farmgate prijzen voor landbouwproducten nog steeds veel lager dan wat nodig is voor een leefbaar inkomen en de coronapandemie heeft voor nieuwe onzekerheid gezorgd bij de boeren. Ze krijgen hun cacao moeilijk verkocht tegen de vastgelegde prijs.

KETENVERANTWOORDELIJKHEID

De internationale handel en verwerking van cacao wordt gecontroleerd door een handvol grote multinationals. Hun aankoopmacht en invloed op de prijzen is aanzienlijk.

“Als boeren het grootste deel van hun bedrijfspraktijken moeten veranderen om hun producten verkocht te krijgen, waarom zou dan niet hetzelfde worden gevraagd van grote multinationals?”, vraagt de Cacaobarometer van 2020.

Fairtrade werkt samen met handelaars en merken, de tussenschakels tussen boeren en retailers. Handelaars van Fairtrade gecertificeerde grondstoffen moeten zich houden aan een aantal duidelijke voorwaarden. Ze moeten bijvoorbeeld zorgen voor tijdige betaling, transparante contractvoorwaarden, een behoorlijke boekhouding en duidelijke voorfinancieringsvoorwaarden.

Deze basispraktijken zijn een belangrijk onderdeel van de bijdrage van handelaars aan een leefbaar inkomen. De naleving ervan wordt gecontroleerd door onafhankelijke FLOCERT-audits. Als er overtredingen worden vastgesteld, volgen er corrigerende maatregelen.

En er komen vaak overtredingen aan het licht. In 2018 had slechts 26 procent van de Fairtrade-gecertificeerde cacaohandelaren in Ivoorkust geen ernstige inbreuken op de Fairtrade Standaarden begaan. Dat is een daling ten opzichte van de 57 procent in 2017. 90 procent van deze overtredingen werden desalniettemin binnen de twee maanden na de audit rechtgezet.

De Fairtrade Standaarden moedigen ook

”

FAIRTRADE VRAAGT OM EEN EXPLICIETE VERWIJZING NAAR LEEFBAAR INKOMEN IN HREDD-REGELGEVING.

lange termijn relaties aan. Die helpen boeren om te plannen en te investeren in een steeds verantwoordelijkere en duurzamere productie. Maar er is slechts traag vooruitgang.

“Het is hard werk om zakelijke partners te vinden die inzien dat naast boeren die werken aan productiviteit en kwaliteit eerlijke prijzen en stabiele zakenrelaties nodig zijn”, zegt Carla Veldhuyzen van Zanten, Fairtrade's Senior Adviseur verantwoordelijk voor de leefbaar inkomen strategie.

“Merken en retailers die meer data en betere prestaties op het gebied van mensenrechten en milieu willen van de boeren in hun ketens, moeten de verantwoordelijkheid delen”, voegt ze er nog aan toe.

Er zijn gelukkig merken die bereid zijn tot een concrete samenwerking met de boeren. Tony's Chocolonely heeft zich geëngageerd om alle cacao in te kopen aan de Leefbaar Inkomen Referentie Prijs. En ijsproducent Ben & Jerry's heeft toegezegd om de prijzen vastgelegd door de Ivoriaanse regering en de Fairtrade Premie en daarbovenop een aanvullende 600.000 dollar aan 5.000 Ivoriaanse cacao boeren te betalen.

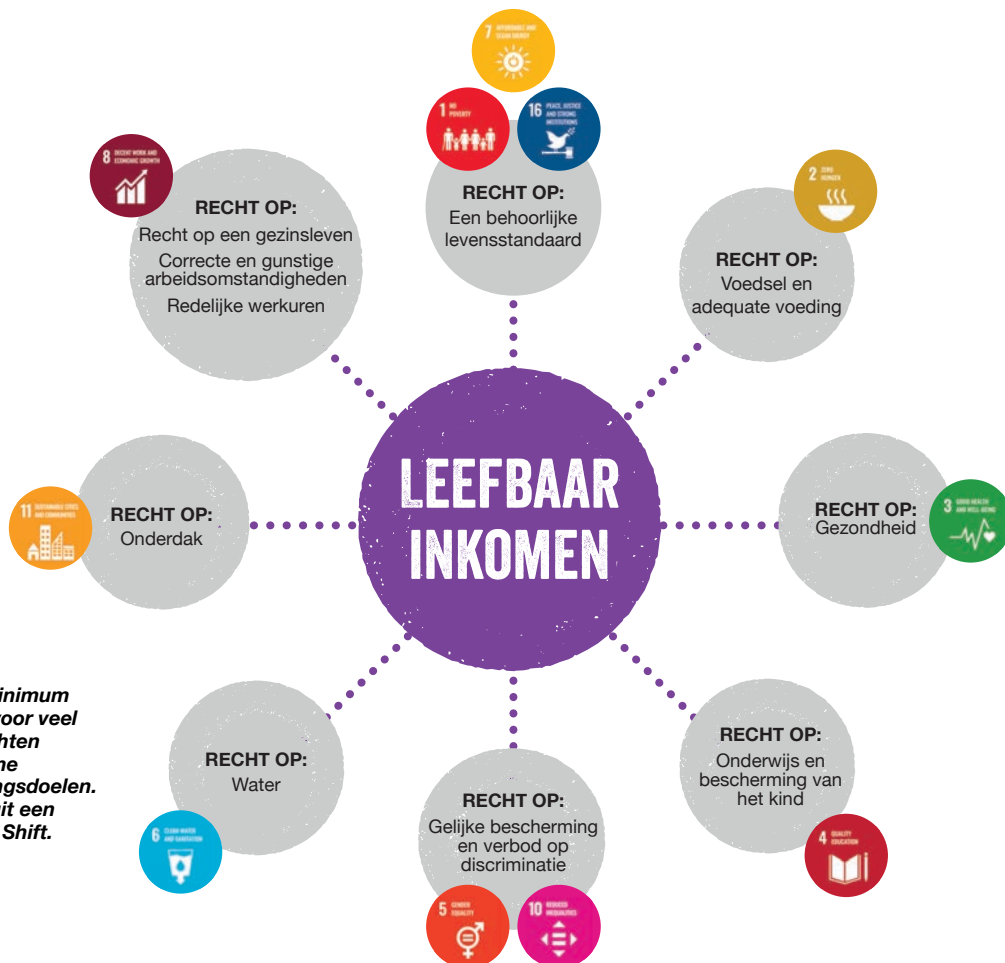

”

EEN GROOT AANTAL ONDERZOEKEN BEVESTIGT DAT FAIRTRADE HET INKOMEN, HET WELZIJN EN DE WEERBAARHEID VAN BOEREN VERBETERT.

– TRACING FAIRTRADE'S IMPACT: A REVIEW OF RECENT EVIDENCE (2021)

Bestaansminimum – de basis voor veel mensenrechten en Duurzame Ontwikkelingsdoelen. Gewijzigd uit een grafiek van Shift.

EEN LEEFBAAR INKOMEN IS EEN MENSENRECHT

En toch blijven referentiepiezen slechts referenties. Bedrijven en regeringen moeten nog altijd zelden verantwoording afleggen voor het niet respecteren van het recht op een leefbaar inkomen. De volatilitieit van grondstoffenpiezen houdt aan.

In de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens is het recht op een leefbaar inkomen opgenomen in artikel 23 en het recht op een behoorlijke levensstandaard in artikel 25.

Toch is dit duidelijk onvoldoende. Een leefbaar inkomen zou expliciet erkend moeten worden als een mensenrecht. Het is cruciaal voor een fatsoenlijke levensstandaard, in het bijzonder in landen waar de sociale zekerheid zeer zwak is. Bovendien werkt het gebrek aan een leefbaar inkomen

verscheidene andere schendingen van de mensenrechten in de hand, zoals slechte voeding, een slechte gezondheid, kinderarbeid en milieuvervuiling.

Fairtrade wil dat er in de wetgevende kaders rond due diligence voor bedrijven op mensenrechten en milieu, uitdrukkelijk wordt verwezen naar leefbaar inkomen. Daarboven wil de organisatie dat bedrijven verantwoordelijk gemaakt worden voor het ontwikkelen van verantwoorde aankooppraktijken die expliciet armoede aanpakken.

“De voordelen van fatsoenlijke inkomens en duurzame gemeenschappen moeten niet worden beschouwd als extra kosten voor hen die om de rechten van boeren geven, maar wél als de normale kosten om zaken te kunnen doen,” attendeert **Jon Walker**, Senior Adviseur voor Cacao van Fairtrade.

CACAO IN IVOORKUST IN CIJFERS

7

procent verdient een leefbaar inkomen*

< 40

procent van de cacao wordt verkocht onder Fairtrade voorwaarden*

\$343

Jaarloon van ingehuude landwerknemers**

\$1,919

Inkomen van een boerengezin per jaar**

251,720
Fairtrade cacao-boeren*

252

Het aantal organisaties van Fairtrade cacao-boeren*

8

Het gemiddeld aantal mensen dat op een boerenbedrijf woont**

\$2,276

Extreme armoedegrens**

\$7,271

Bestaansminimum voor een huishouden**

* De gegevens zijn van 2019

** De mediaancijfers dateren van 2016 en komen uit het True Cost rapport van 2018

HET LEEFBAAR INKOMEN IN DE UNIVERSELE VERKLARING VOOR DE RECHTEN VAN DE MENS

DE UNIVERSELE VERKLARING voor de Rechten van de Mens vermeldt duidelijk het recht van individuen op een fatsoenlijke levensstandaard en een billijke bezoldiging voor hun werk.

ARTIKEL 23

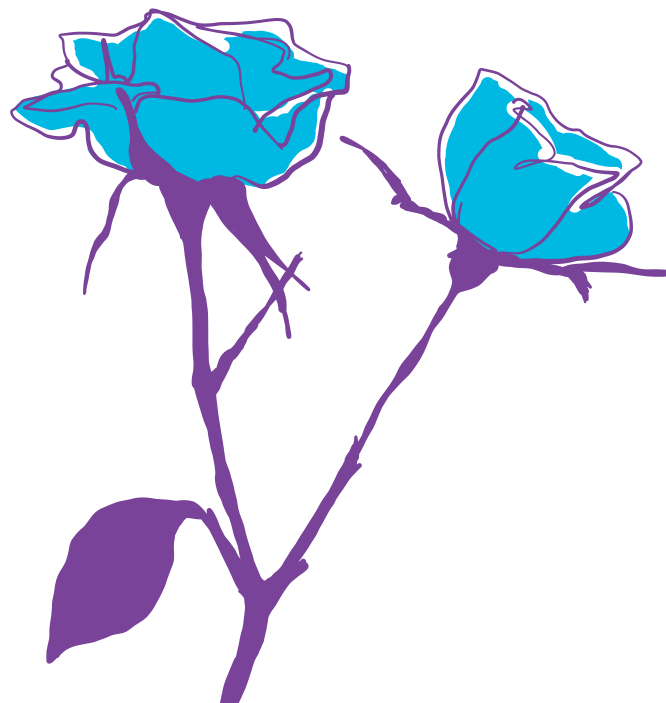
(3) Een ieder heeft recht op arbeid, op vrije keuze van beroep, op rechtmatige en gunstige arbeidsvoorwaarden en op bescherming tegen werkloosheid.

ARTIKEL 25

(1) Een ieder heeft recht op een levensstandaard, die hoog genoeg is voor de gezondheid en het welzijn van zichzelf en zijn gezin, waaronder inbegrepen voeding, kleding, huisvesting en geneeskundige verzorging en de noodzakelijke sociale diensten, alsmede het recht op voorziening in geval van werkloosheid, ziekte, invaliditeit, overlijden van de echtgenoot, ouderdom of een ander gemis aan bestaansmiddelen, ontstaan ten gevolge van omstandigheden onafhankelijk van zijn wil.

”

NAAST EEN VERBETERDE
PRODUCTIVITEIT EN
PRODUCTKWALITEIT, HEBBEN
BOEREN VOORAL EERLIJKE
PRIJZEN EN STABIELE
ZAKENRELATIES NODIG OM TOT
EEN LEEFBAAR INKOMEN TE
KOMEN.

REFERENCES

- Brack, Duncan. 2020. "Promoting Living Incomes in the Cocoa Sector: Policy Options for Consumer Countries." Fairtrade International. <https://files.fairtrade.net/publications/Promoting-living-incomes-cocoa-policy-options-2020.pdf>.
- Castañeda, Andres, Dung Doan, David Newhouse, Minh Cong Nguyen, Hiroki Uematsu, and Joao Pedro Azevedo. 2016. "Who Are the Poor in the Developing World?" WPS7844. World Bank, Washington, DC. <https://doi.org/10.1596/1813-9450-7844>.
- "Cocoa Farming | An Overview." 2011. https://cocoainitiative.org/wp-content/uploads/2016/09/ECA_-_2011_-_Cocoa_Farming_an_overview.pdf.
- "Commodity Briefing: Cocoa." 2016. Fairtrade Foundation. <https://www.fairtrade.org.uk/wp-content/uploads/legacy/Cocoa-commodity-briefing-6May16.pdf>.
- FAO. 2019. "FAO Framework on Rural Extreme Poverty: Towards Reaching Target 1.1 of the Sustainable Development Goals." <http://www.fao.org/3/ca4811en/ca4811en.pdf>.
- Fountain, Antonie, and Friedel Huetz-Adams. n.d. "Cocoa Barometer 2018." Accessed February 13, 2021. <https://www.voicenetwork.eu/wp-content/uploads/2019/07/2018-Cocoa-Barometer.pdf>.
- Fountain, Antonie, and Friedel Huetz-Adams. n.d. "Cocoa Barometer 2020." Accessed February 13, 2021. <https://www.voicenetwork.eu/wp-content/uploads/2020/12/2020-Cocoa-Barometer.pdf>.
- International Monetary Fund. n.d. "Global Price of Cocoa [Federal Reserve Bank of St. Louis]." FRED, Federal Reserve Bank of St. Louis. Accessed February 13, 2021. <https://fred.stlouisfed.org/series/PCOCCOUSA>.
- "Key Data: Fairtrade Coffee." n.d. Fairtrade International. Accessed February 13, 2021. <https://www.fairtrade.net/impact/key-data-fairtrade-cocoa>.
- "Living Income." n.d. Fairtrade International. Accessed February 13, 2021. <https://www.fairtrade.net/issue/living-income>.
- Odijie, Michael E. 2020. "Ghana's Cocoa Farmers Are Trapped by the Chocolate Industry." The Conversation, April 1, 2020. <http://theconversation.com/ghanas-cocoa-farmers-are-trapped-by-the-chocolate-industry-124761>.
- Rusman, Andrea, Reinier de Adelhart Toorop, Jelmer de Boer, and Adrian de Groot Ruiz. 2018. "Cocoa Farmer Income | The Household Income of Cocoa Farmers in Côte d'Ivoire and Strategies for Improvement." True Price. https://files.fairtrade.net/publications/2018_FairtradeCocoaFarmerIncomeCDI.pdf.
- Taylor, David, and Susannah Henty. 2019. "Craving a Change in Chocolate: How to Secure a Living Income for Cocoa Farmers." Fairtrade Foundation. <https://www.fairtrade.org.uk/wp-content/uploads/legacy/doc/Craving%20a%20Change%20in%20Chocolate%20-%20February%202019.pdf>.
- "West Africa Cocoa Programme Monitoring Report | First Edition." 2020. Fairtrade International, Fairtrade Africa. <https://files.fairtrade.net/publications/WACP-MR-1st-Edition.pdf>.

A close-up photograph of a woman with dark skin and short, dark, curly hair. She is smiling warmly at the camera. She is holding a large, heavy bunch of green bananas with both hands. She is wearing a blue and white striped short-sleeved shirt. The background is filled with lush green foliage, including banana leaves, suggesting a tropical or agricultural setting.

DE CRUCIALE ROL VAN VAKBONDEN

DE CRUCIALE ROL VAN VAKBONDEN

— Inleiding —

Het recht op Vrijheid van Onderhandeling en Vereniging is niet alleen op zichzelf belangrijk. Het is ook van cruciaal belang zodat werknemers hun stem laten horen in vakbonden en collectief onderhandelen over lonen en andere rechten.

Tijdens de wereldwijde coronapandemie zijn veel bestellingen geannuleerd, is internationaal transport verstoord en zijn werkplekken gesloten met weinig of zelfs helemaal geen voorafgaande aankondigingen.

Vakbonden hebben tijdens deze crisis hun waarde bewezen door het bewustzijn te vergroten en de aandacht te vestigen op de onbetaalde lonen van de werknemers. Vakbonden hebben ook in de frontlinie gevochten en gezorgd voor manieren waarop mensen zich konden beschermen tegen de pandemie, hebben steeds aandacht gehad voor opleidingen en zorgden zelfs voor voedsel.

Toch zien sommige ondernemingen vakbonden nog steeds als een dure bedreiging.

Bij Fairtrade hebben de vakbonden zowel beslissings- als adviesbevoegdheid, en helpen zij voortdurend de interventies van Fairtrade op vlak van werknemersrechten te verbeteren.

De vakbonden zijn al geruime tijd

vertegenwoordigd in de besturen van verschillende nationale Fairtrade-organisaties in verschillende landen.

In 2010 heeft Fairtrade het Workers' Right Advisory Committee opgericht. Het comité bestaat uit vakbondsmensen en belangenberhartigers en werkt mee aan strategieën, standaarden en programma's van Fairtrade.

Verder is er een zetel voor een werknemersvertegenwoordiger in het Fairtrade Standaarden Comité. Dit comité telt in totaal acht leden en bespreekt alle Fairtrade Standaarden en keurt ze goed.

“Vakbonden zijn de rechtmatige stem van de werknemers overal ter wereld waar Fairtrade-producten geproduceerd worden,” zegt **Wilbert Flinterman**, Fairtrade's Senior Adviseur Workers' Rights and Trade Union Relations.

“We vragen hen actief om advies over hoe prioriteit kan worden gegeven aan diverse arbeidskwesties. En hoe we onze missie om het leven van werknemers te verbeteren, het best kunnen verwezenlijken”, voegt hij eraan toe.

”

UIT ONDERZOEK BLIJKT DAT FAIRTRADE GELIJKE BELONING VAN WERKNEMERS BEVORDERT EN BIJDRAAGT TOT EEN BETERE GEZONDHEID EN VEILIGHEID, BETERE BETALINGSVOORWAARDEN EN ALGEMENE ARBEIDSVREUGDE.

— TRACING FAIRTRADE'S IMPACT:
A REVIEW OF RECENT EVIDENCE (2021)

VOORBIJ DE STANDAARDEN

Fairtrade streeft ernaar werknemersrechten en de Vrijheid van Vereniging op verschillende manier te bevorderen. Fairtrade Standaarden hebben expliciete eisen hierop.

Volgens de Standaarden moeten plantages bijvoorbeeld een “Waarborg voor het Recht op Vereniging” ondertekenen en deze waarborg moet in verschillende lokale talen op de werkplek worden opgehangen. Er moet ook een vakbond of een onafhankelijke, democratisch verkozen werknemersorganisatie bestaan. Verder moet de directie minstens eens in de drie maanden

met de vakbondsvertegenwoordigers vergaderen en wanneer er een collectieve arbeidsovereenkomst bestaat, moeten de plantages zich uiteraard daaraan houden.

Plantages moeten ook elke vakbond die in de sector of regio actief is, toestaan om op bedrijfsterreinen met werknemers te overleggen. Zelfs als sommige werknemers al bij een andere vakbond zijn aangesloten. Dit probeert zogenaamde “gele” vakbonden - door het bedrijf gecontroleerde vakbonden die geen betekenisvolle representatie geven aan werknemers- te voorkomen.

Naast certificering heeft Fairtrade nog verscheidene projecten lopen die trainingen aanbieden rond werknemersrechten, sociale dialoog promoten en collectieve onderhandelingen bevorderen op de werkplek en op sectorniveau, en die vakbonden en werkgevers helpen om geschillen op te lossen door samen te werken.

COLLECTIEVE ONDERHANDELINGEN ONDERSTEUNEN

Vakbonden onderhandelen over collectieve arbeidsovereenkomsten en zien toe op hun uitvoering op sectoraal niveau en op de werkplek. Zo zorgt men ervoor dat werknemers hun onderhandelde rechten verkrijgen. Deze rol van vakbonden staat centraal in het werk van Fairtrade rond een leefbaar loon en inkomen.

“We willen niet dat werknemers afhankelijk zijn van contracten tussen hun werkgever en private certificeringsstandaarden”, zegt Flinterman. “Het leefbaar loon moet

onderhandeld en verankerd worden in collectieve arbeidsovereenkomsten.”

Toch is het duidelijk dat er nog veel werk aan de winkel is. Hoewel Fairtrade werknemers niet kan dwingen om lid te worden van een vakbond, is het belangrijk om werknemers aan te moedigen bij vakbonden aan te sluiten. In tegenstelling tot officiële vakbonden kunnen werknemerscomités (waar werknemers vaak ook bij aansluiten), gewoonlijk geen collectieve arbeidsovereenkomsten sluiten.

Verder hebben kleinschalige boeren, die vaak afhankelijk zijn van familiearbeid, ook vaak grote aantallen seizoenwerknemers en vaste arbeidskrachten in dienst. Vaak verdienen zowel deze boeren als de werknemers zeer weinig. Fairtrade werkt hard aan het zoeken naar effectieve manieren om de werknemersrechten ook in dergelijke informele settings te versterken.

”

**WE WILLEN NIET DAT
WERKNEMERS AFHANKELIJK
ZIJN VAN CONTRACTEN TUSSEN
HUN WERKGEVER EN PRIVATE
CERTIFICERINGSSTANDAARDEN.**

COVID-19: TIJD OM HANDEL TE HERZIEN?

HOEWEL DE CORONAPANDEMIE NOG LANG NIET VOORBIJ IS, kan de impact van de pandemie op de boerengemeenschappen over de hele wereld niet overschat worden.

Ze werden immers zwaar getroffen door de gevolgen van geannuleerde orders, stopgezette vrachtverbindingen, vertraagde betalingen en gestegen productiekosten. En ook de toegenomen druk op de gezondheidszorg en het welzijn van kinderen laat een zware impact na. Door deze spanningen neemt de extreme armoede toe en stijgt het risico op kinderarbeid, dwangarbeid en andere ernstige mensenrechtenschendingen.

Om de boeren te helpen hun weerbaarheid op te bouwen, heeft Fairtrade 15 miljoen euro ingezameld om te verdelen onder de gemeenschappen. Ze heeft ook advies gepubliceerd voor handelaars, boerengemeenschappen, bedrijven en regeringen en staat gedurende deze crisis een flexibel gebruik van de Fairtrade Premies toe.

Vakbonden en werknemerscomités hebben voedsel, voorraden en beschermende uitrusting uitgedeeld op de plantages en ze hebben ervoor gezorgd dat gezondheids- en veiligheidsvoorschriften de werknemers

effectief beschermen. Coöperaties en andere boerenorganisaties spelen een soortgelijke rol bij kleinschalige boeren hun hun gemeenschappen.

COVID-19 heeft ook de audits veranderd. De controles ter plaatse zijn maandenlang onderbroken geweest. FLOCERT heeft zijn werkwijze aangepast en waar nodig audits op afstand toegepast. Dit betekent wel dat persoonlijke waarnemingen en gesprekken met werknemers en boeren niet consequent plaatsvinden. Dit bemoeilijkt de tracering en opvolging van eventuele schendingen van mensenrechten.

Maar de pandemie zorgt ook voor bepaalde positieve effecten.

“We hebben nu de kans om op de ‘reset’-knop te duwen. We kunnen de tijd nemen om ons beleid en onze handelspraktijken onder de loep te nemen, en de gedachten en intenties die eraan verwant zijn, te herbekijken. We kunnen zo een nieuwe weg uitstippelen naar veerkrachtigere en duurzamere ondernemingen en samenlevingen” stelt **Peter Kettler**, Fairtrade’s Senior Koffie Manager.

“De vraag is alleen, zullen we deze kans ten volle benutten?”

ARMOEDE IS WIJDVERSPREID IN DE LANDBOUW

HONDERDEN MILJOENEN mensen over de hele wereld werken hard, maar slagen er niet in de eindjes aan elkaar te knopen. Het gros van hen bevindt zich in landelijke gebieden. Volgens de Wereldbank zijn ongeveer 65 procent van de arme werkende volwassenen en 80 procent 's werelds armsten, betrokken bij de landbouw.

Dit betekent dat zowat elk bedrijf dat landbouwgrondstoffen aankoopt in verband kan worden gebracht met inbreuken op het recht van boeren en werknemers op een leefbaar loon/inkomen en een behoorlijke levensstandaard.

Bedrijven moeten het recht op een leefbaar loon/inkomen behandelen als meest ernstige mensenrechtenissue en maatregelen nemen om dit aan te pakken.

Voor de meeste werkenden in armoede zijn mitigatie en herstel echter nog ver weg. Dit benadrukt nog maar eens hoe dringend bedrijven een leefbaar inkomen strategie moeten implementeren in hun due diligence werk.

”

**BEDRIJVEN
MOETEN DRINGEND
STRATEGIEËN VOOR
LEEFBARE INKOMENS
EN LONEN INVOEREN
ALS ONDERDEEL
VAN HUN DUE
DILIGENCE-WERK OP
MENSENRECHTEN EN
MILIEU.**

A man wearing a straw hat and a blue shirt is holding several stalks of sugarcane. He is wearing green work gloves. The background is a blurred green field. The text is overlaid on the right side of the image in white capital letters on a purple background.

KINDERARBEID

VERHELPE: WAT WE

KUNNEN LEREN VAN

SUIKERRIETPRODUCENTEN

IN BELIZE.

KINDERARBEID VERHELPELEN: WAT WE KUNNEN LEREN VAN SUIKERRIETPRODUCENTEN IN BELIZE.

In 2014 bleek uit een audit bij de Fairtrade-gecertificeerde Belize Sugar Cane Farmers Association (BSCFA) dat twee kinderen op het boerenbedrijf werkten en niet naar school gingen.

Met deze overtredingen werd een grens overschreden: de Fairtrade Standaarden verbieden werk dat kinderen onder de 15 verhindert naar school te gaan. Zulk werk wordt beschouwd als kinderarbeid, zelfs wanneer de wet van een land dat toestaat¹.

Door de overtredingen werd het Fairtrade lidmaatschap van BSCFA zes maanden opgeschort. De vereniging mocht tijdens de uitvoering van de corrigerende maatregelen slechts een beperkte hoeveelheid suiker verkopen aan Fairtrade inkopers. Een potentieel zware klap voor ongeveer 5.000 van haar boeren, hun gezinnen en de economie van de regio.

In het begin boden de boeren weerstand. Ook al staat suiker uit Belize al jaren op lijst van goederen geproduceerd door kinder- of dwangarbeid van het Amerikaanse ministerie van Arbeid, de boeren brachten dit nooit in verband met wat er in hun eigen landbouwgemeenschappen gebeurde. Zij hadden immers de Belizeaanse wet op de kinderarbeid niet overtreden want die staat toe dat 14-jarigen worden tewerkgesteld.

Na een intensieve en doelgerichte opleiding door Fairtrade International en UNICEF begrepen de BSCFA-boeren zowel het zakelijke risico als de risico's voor hun gemeenschappen als ze hier niets aan deden.

Als reactie hierop besloot de BSCFA groots uit te pakken. Ze besloten met de Fairtrade Premie twee soorten controlesystemen op kinderarbeid in te voeren: één voor landbouwactiviteiten (gebaseerd op leden), het andere voor hele gemeenschappen (gebaseerd op gebieden). Ze stonden er ook op dat hun regeringen, de vermalers en de lokale NGO's samenkwamen om opleidingen te volgen of te geven en samen te werken.

“We wilden meer dan het minimum doen om onze certificering terug te krijgen,” zei **Leonardo Cano**, voormalig voorzitter van BSCFA, “we wilden ook de rechten van kinderen en jongeren bevorderen.”

Hoewel deze op rechten gebaseerde aanpak een “work in progress” blijft, lijkt het toch vruchten af te werpen. Uit een onafhankelijke evaluatie blijkt dat de gemeenschappen en verschillende andere stakeholders in Belize

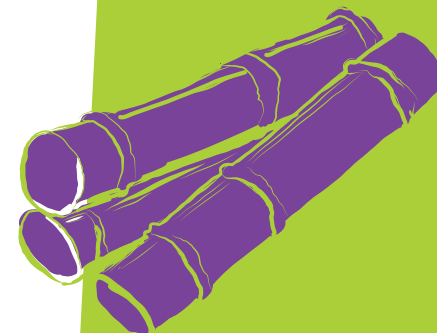
meer inzicht hebben gekregen in de risico's van kinderarbeid, en dat ze zich meer willen inzetten om deze risico's aan te pakken.

De aanpak van BSCFA voldoet aan de verwachtingen vastgelegd in de UNGP's; als er schendingen plaatsvinden, zetten bedrijven de situatie recht en doen ze er alles aan om te voorkomen dat het opnieuw gebeurt.

EEN WERELDWIJD PROBLEEM

Ondanks tientallen jaren van regels voor bedrijven, een nultolerantiebeleid en een verbod op kinderarbeid, schat de Internationale Arbeidsorganisatie dat ongeveer 114 miljoen kinderen betrokken zijn bij landbouwwerkzaamheden die gevaarlijk zijn en/of die schoolgaan belemmeren.

Er zijn vele oorzaken en de oplossingen zijn complex. Er zijn geen snelle oplossingen voor de problemen waarmee boeren en werknemers kampen, zoals ongelijkheid, discriminatie, armoede, beperkte kansen op onderwijs, weinig kans op fatsoenlijk werk, extreme druk op de markt en gebrekkige

¹ De “International Labour Organization’s Minimum Age Convention” specificeert een minimumleeftijd van 15 jaar om te mogen werken, maar staat sommige landen met een laag inkomen toe om aanvankelijk een minimumleeftijd van 14 jaar in te stellen. Fairtrade hanteert de hogere norm, net als veel andere certificeringsregelingen.

overheidssteun en -toezicht.

Tel daarbij de angst om werk te verliezen als kinderarbeid wordt ontdekt, en een transparante handelsketen lijkt eerder een risico dan een kans.

Suikerriet in het bijzonder is één van de grootste en meest complexe landbouwketens. Naar schatting 100 miljoen mensen over de hele wereld worden erdoor ondersteund. Kinderen zijn vaak onbetaalde helpers en doen zelfs taken die als gevaarlijk worden beschouwd, zoals het aanbrengen van chemicaliën of het handmatig oogsten.

RICHTING DUE DILIGENCE OP MENSENRECHTEN EN MILIEU

Daarom heeft Fairtrade een aanpak ontwikkeld die verder gaat dan “tick-the-box” lijsten en audits.

Het Latijns-Amerikaanse en Caribische Producentennetwerk (CLAC) werkt bijvoorbeeld met boeren via een due diligence proces. De eerste stap is het bewustmaken en zorgen voor een gerichte risicoanalyses en de laatste is de goedkeuring van een kinderbeschermingsbeleid en het opzetten en navolgen van gedetailleerde monitoringprotocollen.

Er zijn bijvoorbeeld workshops rond bewustwording waar boeren bepalen welke taken gevaarlijk kunnen zijn voor kinderen. En ook bijeenkomsten waar kinderen hun eigen standpunten uitwerken en bespreken.

“CLAC is ervan overtuigd dat de rechten en het welzijn van kinderen de gedeelde verantwoordelijkheid zijn van gezinnen, gemeenschappen, producentenorganisaties, bedrijven en overheidsinstanties”, zegt **Marika de Peña**, lid van CLAC's comité voor sociale naleving. “Daarom verwelkomen we

alle Multi-stakeholder partnerschappen die ernaar streven hun inspanningen te bundelen om kinderarbeid uit te roeien,” voegt ze nog toe.

De Fairtrade standaard van 2011 voor kleinschalige boerenorganisaties heeft die organisaties waar risico's op kinderarbeid werden vastgesteld, aangemoedigd om interne controlesystemen te ontwikkelen en in te voeren, waardoor organisaties zélf arbeidsomstandigheden kunnen overzien en controleren.

Bovendien beschikt Fairtrade International sinds 2012 over een eigen “Youth Inclusive Community-Based Monitoring and Remediation” (YICBMR)-systeem dat reeds werd getest in een aantal handelsketens met een hoog risico, waaronder cacao, vanille, bloemen, goud en koffie. Producentengroepen gebruiken deze op rechten gebaseerde aanpak om kinderarbeid, dwangarbeid en/of op gender gebaseerd geweld op te sporen, recht te zetten en te voorkomen.

DE SUCCESSEN IN BELIZE...

De BSFCA zet haar strijd tegen kinderarbeid verder en werkt hiervoor samen met een plaatselijke NGO, een landbouwschool, UNICEF en de nationale en regionale overheden.

Hun YICBMR-programma kan rekenen op brede steun van de boeren en jongeren van de organisatie. Uit een onafhankelijke evaluatie van het BSFCA-programma in 2019 bleek dat de verschillende generaties zich meer bewust zijn van de signalen van kinderarbeid.

“Er is onmiddellijk betrokkenheid. Zowel bij oudere mensen als bij jongeren,” zei een bevrageerde. “Je hoeft niet veel uit te leggen. Alleen al het in kaart brengen van de

LEGALE ARBEID VERSUS KINDERARBEID - WAAR LIGT DE GRENS?

NIET AL HET WERK dat door kinderen wordt gedaan is kinderarbeid. Volgens de IAO-conventies over kinderarbeid mogen kinderen de Fairtrade-gecertificeerde boerderij van hun eigen familie ondersteunen, zolang het werk:

- geschikt is voor hun leeftijd en hen niet uitbuit, mishandelt of gevaarlijk is;
- hen niet verhindert naar school te gaan; en
- onder toezicht van een familielid gebeurt.

gemeenschap zorgt voor engagement. Je krijgt veel feedback.”

Dankzij YICBMR, heeft de BSCFA:

- een commitment en een beleid ten aanzien van kinderarbeid en kinderbescherming ontwikkeld en gepubliceerd;
- risicogebieden in de gemeenschap in kaart gebracht;
- plaatselijke jongeren in dienst genomen en hen opgeleid om te zorgen voor bewustmaking, risicoanalyse en om toezicht te houden door middel van surveys bij gezinnen en de gemeenschap;
- toegang tot rechtsmiddelen in individuele gevallen van kinderarbeid ondersteund; en
- gelobbyd bij de regering en de Kamer van Koophandel en Industrie van Belize om prioriteit te geven aan een wettelijk bindend nationaal toezicht- en sanctiesysteem voor kinderarbeid.

“Het gebruik van jongeren als monitors verkleint de ongelijke machtsverhoudingen tussen volwassen onderzoekers en jonge deelnemers bij het verzamelen van data en bereik,” zegt **Anita Sheth**, Fairtrade’s Senior Adviseur Social Compliance and Development

Verder heeft de BSCFA in eigen land en in het buitenland het bewustzijn vergroot door ontmoetingen met regeringsvertegenwoordigers in Belize en Mexico, de Verenigde Staten, en met internationale groepen zoals de IAO en UNICEF.

Aangemoedigd door de suikerindustrie werkten de drie Fairtrade suikerriet producentenorganisaties in Belize in 2018 ook samen met hun regering aan een door de EU gefinancierd project om met behulp van het YICBMR-systeem onderzoek te doen

naar kinderarbeid in de noordelijke gebieden.

...EN DE UITDAGINGEN

De YICBMR-aanpak heeft bijgedragen tot een grotere bewustwording omtrent kinderarbeid en de ernstigste overtredingen worden doorverwezen om door de autoriteiten te worden aangepakt. Als op de producentenorganisaties beroep wordt gedaan, ondersteunen ze vervolgens de overheid bij het rechtzetten van de situatie.

Ook al is er een verregaand engagement tussen de BSCFA en de regering, toch vinden sommige BSCFA-leden dat hun regering niet voldoende doet om de gevallen op te volgen die de gemeenschap signaleert.

UIT ONDERZOEK BLIJKT DAT FAIRTRADE DE COÖPERATIES VAN KLEINSCHALIGE BOEREN VERSTERKT IN HUN ORGANISATIEVERMOGEN, IN HUN VERTEGENWOORDIGING EN DEMOCRATISCH KARAKTER.

– TRACING FAIRTRADE’S IMPACT: A REVIEW OF RECENT EVIDENCE (2021)

“Dit zorgt ervoor dat de gemeenschap ontgoocheld is. Mensen hebben de indruk dat er niets wordt gedaan”, aldus een bevrageerde in de evaluatie van 2019.

FAIRTRADE CERTIFICERING EN SCHORSING

SLUIT FAIRTRADE BOEREN AF zodra bij controles schendingen van mensenrechten worden vastgesteld?

Doorgaans stelt FLOCERT tijdens een audit meerdere non-compliances op de Fairtrade Standaarden vast. Omdat we streven naar voortdurende verbetering vragen we de gecontroleerde organisatie om een actieplan met herstelmaatregelen voor te leggen. Als de organisatie het plan opmaakt en uitvoert, blijven de zakenrelaties onaangetast.

Bij ernstige overtredingen kan de Fairtrade certificering worden opgeschort totdat er herstelmaatregelen zijn genomen. Daardoor wordt de verkoop van de organisatie ingeperkt. Als de overtredingen voortduren, wordt de opschorting van de Fairtrade certificering definitief. De organisatie wordt dan “ge-decertificeerd”.

Schorsing en decertificering moeten het risico verkleinen dat goederen die verkocht worden als Fairtrade bijvoorbeeld door kinderarbeid worden geproduceerd.

Belangrijk is dat de Fairtrade Standaarden geen top-down constructie zijn. Bij de herziening van de Standaarden worden boeren en werknemers uitgebreid geraadpleegd. Zij hebben de helft van de beslissingsbevoegdheid in het comité dat de Standaarden goedkeurt.

Fairtrade steunt ook het werk van de boeren rond milieu en mensenrechten op vele manieren, zoals met minimumprijzen, premies, opleiding en begeleiding.

Het exacte aantal doorverwijzingen, stappen naar herstel en resultaten zijn niet openbaar, deels omdat de producenten vrezen dat die cijfers tegen hen gebruikt zouden worden.

Het valt niet te ontkennen dat kinderarbeid enorm moeilijk te verhelpen is.

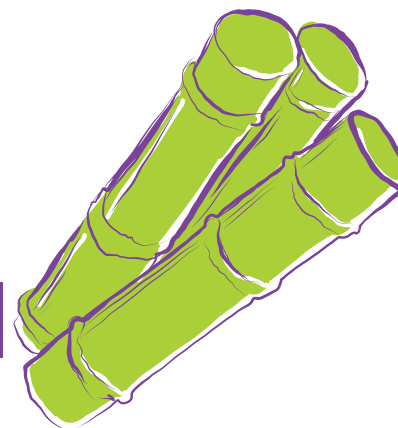
Slachtoffers hebben hun inkomen soms hard nodig en willen daarom blijven werken. Vooral als de herstelprogramma's gericht zijn op het ontwikkelen van vaardigheden op de lange termijn en niet op de onmiddellijke behoeften van een gezin. Uit de evaluatie van 2019 blijkt dat de lokale inspanningen bij de BSCFA er niet in slaagden om getroffen jongeren te helpen aan alternatieve manieren om geld te verdienen.

En dan is er ook nog het kostenplaatje. Hoewel de BSCFA aanvankelijk enige financiering kreeg van Fairtrade International, heeft het een groot deel van de rekening zelf betaald. In 2018 besteedde zij 45 procent van haar premie van BZ\$ 3,5 miljoen aan het programma. En in voorgaande jaren zelfs nog meer. Dat is onhoudbaar.

De BSCFA wil daarom dat andere spelers in de keten het werk ondersteunen. Dat is in overeenstemming met de UNGP's die herstel zien als een gedeelde verantwoordelijkheid van spelers in de keten en overheden.

"De industrie, lokale gemeenschappen en regeringen moeten allemaal hun deel doen", stelt **Dr. Nyagoy Nyong'o**, Executive Director

van Fairtrade International. "We zullen blijven samenwerken met al deze partijen om kinderarbeid te verhelpen, te stoppen en te voorkomen en om kinderrechten te bevorderen." Fairtrade heeft de opdracht gegeven om een onafhankelijke evaluatie uit te voeren van de verschillende manieren waarop producentenorganisaties kinderarbeid monitoren en aanpakken. De publicatie van de resultaten wordt eind 2021 verwacht en zal dienen om Fairtrade's werk nog verder te versterken.

PUSH- EN PULL FACTOREN VOOR KINDERARBEID IN SUIKERRIET (IAO 2017)

REFERENCES

- "Belize Sugar Cane Farmers Aim to Be 'Best in Class' for Protecting Children and Young People -." Fairtrade International. March 10, 2016. <https://www.fairtrade.net/news/belize-sugar-cane-farmers-aim-to-be-best-in-class-for-protecting-children-and-young-people>.
- Brown, Pins, Leila Merouchi, and Catherine Morgans. 2017. "Child Labour in the Primary Production of Sugarcane." International Labour Organisation. <http://www.ilo.org/ipeinfo/product/download.do?type=document&id=29635>
- "BSCFA, Belize." n.d. Fairtrade Foundation. Accessed February 13, 2021. <https://www.fairtrade.org.uk/farmers-and-workers/sugar/bscfa-belize/>.
- Buhr, Elke de. 2019. "Evaluation | Youth Inclusive Community-Based Monitoring and Remediation System on Child Labour (YICBMR) as Implemented by Belize Sugar Cane Farmers Association (BSCFA)." Fairtrade International. https://files.fairtrade.net/publications/Fairtrade_Belize_Sugarcane_Report_FINAL-2019-11-29.pdf.
- "Child Labour and Forced Labour Guidelines." 2015. Fairtrade International. https://files.fairtrade.net/2015_FairtradeChildForcedLabourGuidelines.pdf.
- Cole, Nicki Lisa. n.d. "Child Labour, Poverty and Terrible Working Conditions Lie behind the Sugar You Eat." The Conversation. Accessed November 16, 2020. <http://theconversation.com/child-labour-poverty-and-terrible-working-conditions-lie-behind-the-sugar-you-eat-95242>.
- "Fairtrade Applauds Efforts to Step Up the Fight Against Child Labour in Belize." Fairtrade International. March 9, 2017. <https://www.fairtrade.net/news/fairtrade-applauds-efforts-to-step-up-the-fight-against-child-labour-in-belize>.
- "Fairtrade Standard for Hired Labour, Version 15.01.2014_v1.6." Fairtrade International. https://files.fairtrade.net/standards/HL_EN.pdf.
- "Fairtrade Standard for Small- Scale Producer Organizations" Version 03.04.2019_v2.3. 2019. Fairtrade International. https://files.fairtrade.net/standards/SPO_EN.pdf.
- "Involvement and Working Conditions of Youth in Sugar Cane Cutting in Belize." 2018. Fairtrade International, Belize Sugar Cane Farmers' Association.
- Sheth, Anita. 2020. "A Fair Approach to Child Labour Issues in Sugar and Cocoa Farming." Jan 31, 2020. Fairtrade International. <https://www.fairtrade.net/news/a-fair-approach-to-child-labor-issues-in-sugar-and-cocoa-farming>.
- United Nations High Commissioner for Human Rights. 2020. "Improving Accountability and Access to Remedy for Victims of Business-Related Human Rights Abuse through Non-State-Based Grievance Mechanisms." A/HRC/44/32. <https://undocs.org/pdf?symbol=en/A/HRC/44/32>.
- "Youth Drive Positive Change in Fairtrade Sugar-Cane Growing Communities." November 29, 2019. Fairtrade International. <https://www.fairtrade.net/news/youth-drive-positive-change-in-fairtrade-sugar-cane-growing-communities>.

FAIRTRADE EN TOEGANG TOT HERSTEL

DE UNGPS bieden hoop voor de slachtoffers van mensenrechtenschendingen. De UNGP's, en recent ook The Office of the UN High Commissioner for Human Rights (OHCHR) geven duidelijke aanwijzingen voor slachtoffergerichte klachtenprocedures en herstelmaatregelen.

Volgens Fairtrade begint het verbeteren van toegang tot herstel met het zorgen voor "empowerment" van rechthebbenden. Het is noodzakelijk om het bewustzijn rond mensenrechten onder rechthebbenden te vergroten en om machtsongelijkheid te verkleinen. Zo zijn mensen steeds beter in staat om hun klachten te uiten.

Fairtrade vindt dat klachtenprocedures moeten worden aangevuld met andere manieren om mensenrechtenschendingen en slachtoffers op te sporen. Initiatieven die zoals Fairtrade op boerenbedrijven en op plantages aanwezig zijn, stuiten vaak sneller op mensenrechtenschendingen via gesprekken en waarnemingen, dan via formele klachtenprocedures.

Herstel van structurele mensenrechtenschendingen is van het grootste belang, maar vormt ook een uitdaging. Zelfs slachtoffers kunnen zich verzetten tegen veranderingen als zij hun inkomen hard nodig hebben en er weinig alternatieven zijn. Sommige structurele schendingen, en in het bijzonder het gebrek aan een leefbaar inkomen/ leefbare lonen en een fatsoenlijke levensstandaard; zijn zo wijdverspreid dat herstel uiterst zeldzaam is.

Van producenten kan en mag men niet verwachten dat zij de kosten van herstelmaatregelen alleen dragen. In de West-Afrikaanse cacao-productie bijvoorbeeld leven de meeste kleinschalige boeren in armoede. En kinderarbeid, dwangarbeid en ontbossing komen er veel voor. Uit gegevens van Fairtrade blijkt dat voor meer dan 40 procent van de producentengroepen de kosten van een degelijk systeem voor toezicht op en herstel van kinderarbeid hoger liggen dan hun Fairtrade Premie.

De UNGP's roepen duidelijk op tot samenwerking tussen de verschillende spelers in de keten. Toch is het een uitdaging om dit in de praktijk te brengen. Als eerste stap moeten grote retailers, fabrikanten en handelaars afstappen van de louter transactionele relaties met hun leveranciers.

Producenten hebben partners nodig die voor de middellange tot lange termijn samenwerkingen en inkoopafspraken aangaan en niet "weglopen" wanneer een schending van de mensenrechten moet worden aangepakt.

Fairtrade werkt aan de drie bouwstenen van
Toegang tot Herstel

MENSEN DE KRACHT GEVEN OM HUN KLACHTEN TE VERWOORDEN

FAIRTRADE HULPMIDDELEN

Steun aan boerenorganisaties, werknemerscomités en hun ontwikkelingsplannen.

Opleidingen over mensenrechten voor producentenorganisaties, boeren en werknemers.

Handelaren moeten verplicht producenten ondersteunen via de Fairtrade Minimumprijs en Premie.

WAT DE ERVARING LEERT

Bijdragen van handelaren zijn onvoldoende.

Samenwerking tussen vakbonden en NGO's is van groot belang.

KLACHTEN- PROCEDURES

FAIRTRADE HULPMIDDELEN

Wereldwijd beschuldigingsproces, 100+ beschuldigingen in 2019.

Plantages moeten klachtenprocedures opzetten.

Steun voor toezicht op kinder- en dwangarbeid door de gemeenschap.

WAT DE ERVARING LEERT

Een mechanisme opzetten gebaseerd op mensenrechten vereist bewustmaking.

HERSTEL

FAIRTRADE HULPMIDDELEN

Een lokaal monitoring- en herstelsysteem voor kinderarbeid, dwangarbeid of op gender gebaseerd geweld werd getest in 13 landen.

WAT DE ERVARING LEERT

De systemen van de overheid zijn vaak zwak.

Hoe structurele schendingen verhelpen?

Bijdragen van handelaars, fabrikanten en retailers zijn essentieel.

**INTERNATIONALE HANDELAARS, MERKEN EN
RETAILERS MOETEN EEN BIJDRAGE LEVEREN
WANNEER BOEREN HUN PROBLEMEN OP HET GEBIED
VAN MENSENRECHTEN EN MILIEU KENBAAR MAKEN.
EN NIET DE ZAKENRELATIES VERBREKEN.**

**BREAKING NEWS:
BOEREN HEBBEN
GEEN CONTROLE
OVER HET WEER**

BREAKING NEWS: BOEREN HEBBEN GEEN CONTROLE OVER HET WEER

Klimaatverandering beïnvloedt ieder aspect van een landbouwgemeenschap.

Recordbrekende hittegolven en langdurige koudegolven, bosbranden, langere droge seizoenen, en frequentere, heviger orkanen en moessons zijn de “onvoorspelbare” aspecten van klimaatverandering. En dan zijn er ook nog de structurele lange termijn veranderingen in temperatuur en neerslag.

Het is moeilijk te zeggen hoe organisaties zoals Fairtrade gepast kunnen reageren op wat misschien wel de grootste mensenrechtenuitdaging van onze tijd is.

De Fairtrade Standaarden voor boeren omvat een toenemend aantal eisen rond verantwoord land- en watergebruik, gebruik van- en omgaan met pesticiden, en tal van andere voorschriften over de aanpak van milieubeheer. Zij zijn goed voor minstens 25 procent van de Fairtrade Standaarden en worden steeds strenger naarmate landbouwbedrijven en boerenorganisaties langer gecertificeerd zijn.

Fairtrade boerenorganisaties kunnen er ook voor kiezen om hun Fairtrade Premie te besteden aan milieuprojecten. En dat doen ze ook vaak. Ook worden ze aangemoedigd

om duurzame landbouwmethoden toe te passen.

Verder zijn de Standaarden voor Fairtrade-handelaren ontworpen met de bedoeling de boeren een eerlijke betaling te geven voor hun gewassen, zodat ze het zich kunnen veroorloven om hun methoden te verbeteren.

Maar klimaatverandering is van een andere orde. De uitstoot van broeikasgassen is onevenredig veel afkomstig van industriële landen in Europa en de Verenigde staten, en dus niet van zelfvoorzienende boeren in bijvoorbeeld Midden-Amerika.

Deze crisis vraagt om samenwerking. De verschillende spelers in de keten en ook regeringen en consumenten moeten samen de verantwoordelijkheid delen. En boerengemeenschappen moeten hier nauw bij worden betrokken.

Fairtrade maakt steeds meer gebruik van haar netwerk om dit soort samenwerkingen aan te gaan.

KOFFIEROEST

Terug naar Midden-Amerika.

Al meer dan een eeuw gedijen de aromatische Arabica-koffiestruiken in de schaduwrijke, gematigde hooglanden van de regio op niet meer dan 23,5 graden van de evenaar. Koffie is een belangrijke economische motor voor El Salvador, Guatemala, Nicaragua en Honduras, en maakt voor sommige landen tot 40 procent van de landbouwexport uit.

Vanaf de jaren zeventig dook zo ongeveer iedere tien jaar de schimmel ‘La Roya’ of

Koffieroest op. De boeren besproeiden de planten met extra schimmelwerende middelen. Fairtrade werkte samen met de boeren om methodes zoals schaduwbeheer, snoeien en andere ziektebestrijdingsmethodes in te voeren.

Maar 2012 was het begin van een uitbraak van Koffieroest die niet met conventionele middelen kon worden ingeperkt. Weerspatronen waren verschoven. Extreme,

De Chocogeddon campagne, met vier smeltende chocoladedieren in de hoofdrol, vestigt de aandacht op het effect van de klimaatverandering op de cacao-bomen.
Credit: Hasan & Partners and Fairtrade Finland

onvoorspelbare hitte en regen waren de norm geworden, in plaats van de uitzondering.

Op de toppen van de verdorde bladeren kwamen steeds meer kenmerkende geelbruine vlekken. Een fijn oranje stof bedekte de onderkant van de bladeren.

Boeren snoeiden hun planten en bespotten ze, daarna verwijderden en vernietigden ze hen. Maar de ziekte bleef opduiken en verspreidde zich over heel Midden-Amerika en verder zuidelijk tot in Peru. Ze kroop ook omhoog, naar steeds grotere hoogten.

Volgens de Sustainable Coffee Challenge werd in grote delen van Guatemala, El Salvador, Honduras en Nicaragua tot 70 procent van de koffieplanten aangetast.

Dit was een vernietigende klap voor de boeren en gemeenschappen die voor hun levensonderhoud, en hun gezondheid en welzijn, afhankelijk zijn van de vrucht. Meer dan 300.000 boerengezinnen en hun werknemers werden getroffen.

De koffieroest veroorzaakte in vijf jaar tijd voor meer dan 3 miljard dollar schade. Naar schatting 2 miljoen Midden-Amerikanen hebben in die tijd hun boerenbedrijf verlaten. Velen waren jongeren op zoek naar een veiligere toekomst.

VEERKRACHT

De klimaatverandering was duidelijk een uitdaging op het gebied van mensenrechten geworden, waar alle Fairtrade hulpmiddelen voor nodig zijn. Het netwerk startte een gezamenlijke inspanning om boeren te ondersteunen die hun boerenbedrijven terug wilden opbouwen.

In het kader van die inspanning werden twee miljoen nieuwe roestbestendige koffiezaailingen aangekocht. Maar simpelweg een hoop planten weggeven verandert niets aan de machtsdynamiek tussen de

boerengemeenschappen en de inkopers.

Fairtrade vroeg de input van rechthebbenden, deskundigen en handelspartners om beter te begrijpen wat boeren en hun organisaties nodig hadden en hoe ze hen dat konden geven.

“We ontdekten dat een groot aantal boeren het moeilijk had door een gebrek aan planning,” zegt **Javier Aliaga**, CLAC’s Programma Coördinator voor Klimaatverandering. “Onze leden hadden tools en middelen nodig om rampen door te komen. Dus zijn we begonnen met het aanbieden van hulpmiddelen en trainingen.”

Het vier jaar durende programma dat daaruit voortvloeide, was gericht op de opbouw van de organisatorische vaardigheden en gemeenschapsvoorzieningen. Deze zouden de boerenorganisaties helpen trainingen in “best practices” te organiseren en te delen, strategische plannen te ontwikkelen, vaardigheden op het gebied van projectbeheer te verbeteren en de inspraak van jongeren, vrouwen en andere ondervertegenwoordigde leden van de gemeenschap te vergroten.

Het programma werd ingevoerd door organisaties van kleinschalige boeren in Guatemala, Honduras en Nicaragua. Met steun van het Latin American and Caribbean Network of Small Fairtrade Producers (CLAC), Fairtrade International, Fairtrade Finland en het Ministerie van Buitenlandse Zaken van Finland.

Bijna 18.000 mensen in 45 organisaties van kleinschalige boeren hadden uiteindelijk direct voordeel van het programma:

- Er werden talrijke koffiekwekerijen en demonstratiepercelen opgezet om de getroffen landbouwbedrijven nieuw leven in te blazen. Velen daarvan worden gerund door vrouwen
- Vrouwen en jongeren richtten drie centra

”

KLIMAATVERANDERING IS ONLOSMAKELIJK VERBONDEN MET VOLKSGEZONDHEID, VOEDSELZEKERHEID EN TOEGANG TOT WATER, MIGRATIE, VREDE EN VEILIGHEID. KLIMAATVERANDERING HANGT SAMEN MET SOCIALE RECHTVAARDIGHEID, MENSENRECHTEN EN FUNDAMENTELE ETHIEK.

– UNITED NATIONS SECRETARY-GENERAL BAN KI-MOON

- voor biologische meststoffen op
- Fruitbomen werden geplant om boerenfamilies van schaduw en voedsel te voorzien
- Boeren investeerden in inkomensdiversificatie zoals honingproductie en veeteelt
- Alle boerenorganisaties ontwikkelden strategische plannen
- De overgrote meerderheid van de kleinschalige boeren organisaties ontwikkelden handleidingen voor best practices, opleidingsmateriaal en operationele kwaliteitscontrolesystemen
- Boeren en hun organisaties konden dankzij uitwisselingsbezoeken “best practices” delen
- De koffieproductie is meer dan verdubbeld en een groter deel ervan werd geëxporteerd

- De beleidsbeïnvloeding bij de Centraal-Amerikaanse regeringen verbeterde
- “Dit project heeft het hart van veel producenten geraakt”, zegt **Isela Vásquez**, van de coöperatie COAQUIL in Honduras. “We richten ons meer op jongeren en vrouwen, zodat zij een aandeel kunnen hebben in de organisatie.”

GEDEELDE VERANTWOORDELIJKHEID

Een geweldige vooruitgang maar hoe zit het nu met die “gedeelde verantwoordelijkheid”? De klimaatcrisis raast immers verder en 2020 was een van de warmste jaren ooit. Bovendien troffen twee zware orkanen Midden-Amerika.

Dragen de regeringen en spelers in de handelsketen van de consumerende landen wel hun steentje bij? Veranderen zij wel

hun aankooppraktijken en het overheidsbeleid die aan de basis liggen van disfunctionele handelsketens die zo schadelijk zijn voor mens en planeet?

Fairtrade is sinds het Koffieroestprogramma steeds meer gaan lobbyen bij overheden en bedrijven om dit fundamentele probleem aan te pakken. Op vlak van beleid dringt Fairtrade aan op verplichte wetgeving op due diligence, strengere beperkingen op oneerlijke handelspraktijken, duurzame openbare aanbestedingsprocedures en steun voor de kleinschalige boeren, zodat ze zich kunnen aanpassen aan de klimaatverandering.

CLAC ondersteunt in Midden-Amerika de boerenorganisaties die aan lokale en nationale overheden oplossingen voorstellen voor landbouw- en klimaatkwesties. CLAC biedt opleidingen in belangenbehartiging en leiderschap. En moedigt vooral jonge leiders aan hun stem te laten horen. Fairtrade werkt over de hele wereld samen met koffiebedrijven om concrete afspraken en partnerschappen rond leefbare inkomens te stimuleren. Dit

heeft er bijvoorbeeld toe geleid dat het Koffieroestprogramma met financiering van de Duitse keten ALDI SÜD werd uitgebreid. Het richt zich nu ook op zwaar getroffen kleinschalige boerenbedrijven in Honduras.

Bewustmakingscampagnes vragen de aandacht van de consumenten voor de benarde situatie van boeren en werknemers. En ze moedigen de mensen aan om verantwoord zakelijk gedrag en regelgeving te eisen.

Hoewel 'La Roya' voorlopig is verdwenen, was het een belangrijke wake-up call. Producentenorganisaties en Fairtrade werden uitgedaagd om de boeren weerbaarder te maken tegen plagen, ziektes en klimaatverandering.

"We voelen hoe belangrijk het is om ons te verzoenen met de natuur," legt **Juan Pablo Solis** uit, Senior Klimaat en Milieu Adviseur van Fairtrade International. "Om te gedijen, moeten we bewust zoeken naar een evenwicht tussen de economische, sociale en milieuaspecten in het leven."

”

**VERANDEREN
BEDRIJVEN HUN
AANKOOPPRAKTIJKEN
ZODANIG DAT ZE DE
WEERBAARHEID TEGEN
KLIMAATVERANDERING
EN DE BEPERKING
ERVAN ONDERSTEUNEN?**

MILIEURECHTEN

ZIJN

MENSENRECHTEN

FAIRTRADE SLUIT ZICH AAN bij het toenemende aantal mensenrechtenwaarnemers, rechtbanken en internationale instanties die milieurechten als een onderdeel van mensenrechten beschouwen.

Mensen hebben recht op een gezonde, veilige en stabiele omgeving. Een dergelijke omgeving is op zich belangrijk en ook essentieel voor mensen om van andere rechten te kunnen genieten. Zo kan milieuvervuiling en klimaatinstabiliteit een directe impact hebben op de toegang tot water, voedsel en op de gezondheid. Indirect kunnen dergelijke ontberingen leiden tot lagere inkomens en kunnen ze kinderrechten schaden, zoals het recht op onderwijs.

IN CIJFERS: FAIRTRADE-KOFFIE

MIDDEN-AMERIKA (2019)

Ongeveer een kwart van de koffie geproduceerd op Fairtrade gecertificeerde boerderijen werd in 2019 onder Fairtrade voorwaarden verkocht².

LAND	AANTAL BOEREN	AANTAL BOEREN ORGANISATIES	VOLUME VAN KOFFIE VERKOCHT ALS FAIRTRADE	RANGSCHIKKING ONDER DE FAIRTRADE-KOFFIE PRODUCERENDE LANDEN
HONDURAS	11,510	60	36,665 TON	3 ^{DE} GROOTSTE
GUATEMALA	13,880	19	8,519 TON	7 ^{DE} GROOTSTE
NICARAGUA	15,022	33	7,027 TON	8 ^{DE} GROOTSTE

²Bronnen: Fairtrade 2019 voor de verkoop, CODImpact monitoring data set 2019 voor de productie.

SAMENWERKEN

MET

BEDRIJVEN

FAIRTRADE WERKT SAMEN met retailers en bedrijven aan projecten die mensenrechtenschendingen- of milieuproblemen in bepaalde handelsketens of in bepaalde regio's willen aanpakken. Zo nemen bedrijven meer verantwoordelijkheid voor de gevolgen die hun activiteiten hebben op de mensenrechten. En zo vergroot Fairtrade haar impact.

Fairtrade en de Duitse retailer ALDI SÜD werken bijvoorbeeld samen om de omstandigheden te verbeteren bij de Hondurese organisaties van Fairtrade-koffie producenten waar de retailer de koffie voor zijn huismerk aankoopt.

Het partnerschap heeft veel positieve gevolgen gehad voor de boeren en het personeel van ALDI SÜD kreeg nieuwe inzichten in de uitdagingen die gepaard gaan met de koffieproductie.

Commitment aan één project neemt de uitdagingen elders natuurlijk niet weg. ALDI kreeg bijvoorbeeld in 2018 een Fairtrade prijs voor zijn commitment, maar tegelijkertijd kwam de supermarktketen onlangs onder vuur te liggen omdat het de prijzen van conventionele bananen drukte. Als een reactie daarop heeft Fairtrade zich aangesloten bij producentenorganisaties en andere actoren die veranderingen eisen in de onderhandelingsstactiek van de retailer.

Fairtrade is momenteel haar richtlijnen

”

FAIRTRADE VERWACHT GEEN PERFECTIE VAN HAAR ZAKELIJKE PARTNERS. MAAR HET STREVEN NAAR VOORTDURENDE VERBETERING IS ESSENTIEEL.

voor zakelijke partnerships aan het herbekijken, om ervoor te zorgen dat de waarden en procedures van het bedrijf in overeenstemming zijn met die van het netwerk.

“De UNGP's beogen een continu proces om de gevolgen voor de mensenrechten te begrijpen en aan te pakken,” stelt **Tytti Nahi**, Fairtrade's Head of Business and Human Rights. “Fairtrade verwacht ook geen perfectie van haar zakelijke partners. Maar het streven naar voortdurende verbetering is essentieel.”

“In een ideale wereld zouden Fairtrade-partnerschappen begrip en betrokkenheid opleveren die verantwoordelijke bedrijfsvoering voor elk product zouden bevorderen. Dus ook voor producten zonder certificeringslabel,” vervolgt Nahi.

”

ONDERZOEK TOON AAN DAT FAIRTRADE HET BEWUSTZIJN, HET ENGAGEMENT EN DE BEREIDHEID VAN CONSUMENTEN VERGROOT OM TE BETALEN VOOR EERLIJKE EN DUURZAME CONSUMPTIE.

– TRACING FAIRTRADE'S IMPACT: A REVIEW OF RECENT EVIDENCE (2021)

REFERENCES

- “Coffee Project: Visit to Smallholder Farmers in Honduras.” n.d. ALDI South Group (blog). Accessed February 13, 2021. <https://cr.aldisouthgroup.com/en/responsibility/news/coffee-project-visit-smallholder-farmers-honduras>.
- “Coffee Production in the Face of Climate Change: Costa Rica.” n.d. Sustainable Coffee Challenge. Accessed February 13, 2021. https://www.sustaincoffee.org/assets/resources/CostaRica_CountryProfile_Climate_Coffee_6-7.pdf.
- “Coffee Production in the Face of Climate Change: Guatemala.” n.d. Sustainable Coffee Challenge. Accessed February 13, 2021. https://www.sustaincoffee.org/assets/resources/Guatemala_CountryProfile_Climate_Coffee_6-7.pdf.
- “Coffee Production in the Face of Climate Change: Honduras.” n.d. Sustainable Coffee Challenge. Accessed February 13, 2021. https://www.sustaincoffee.org/assets/resources/Honduras_CountryProfile_Climate_Coffee_6-11.pdf.
- Davis, Aaron P., Helen Chaddburn, Justin Moat, Robert O'Sullivan, Serene Hargreaves, and Eimear Nic Lughadha. 2019. “High Extinction Risk for Wild Coffee Species and Implications for Coffee Sector Sustainability.” *Science Advances* 5 (1): eaav3473. <https://doi.org/10.1126/sciadv.aav3473>.
- “El Salvador.” n.d. Sustainable Coffee Challenge. Accessed February 13, 2021. https://www.sustaincoffee.org/assets/resources/Country-Data-Sheet_El-Salvador.pdf.
- “Fairtrade Finland | Development Cooperation Programme 2014-2017 | Final Report.” n.d. Fairtrade Finland. Accessed February 13, 2021. <https://reilukauppa.fi/wp-content/uploads/2018/08/kehitysyhteisty%C3%B6hjelman-loppuraportti-2014-2017.pdf>.
- Lynch, Connor. n.d. “The Impacts of Warming Coffee: The Climate Change-Coffee-Migration Nexus in the Northern Triangle of Central America.” Independent Study Project. School for International Training. <https://core.ac.uk/download/pdf/232741188.pdf>.
- Mauthofer, Tatjana, Elisabeth Schneider, Dr. Susanne Johanna Vöth, and Friederike von Cölin. 2018. “Follow up Study - Assessing the Impact of Fairtrade on Poverty Reduction through Rural Development.” Ceval GMBH. https://files.fairtrade.net/publications/2018_Ceval_StudyFairtradeImpactRuralDevelopment.pdf.
- McKenna, Maryn. 2020. “Coffee Rust Is Going to Ruin Your Morning - The Atlantic.” September 16, 2020. <https://www.theatlantic.com/science/archive/2020/09/coffee-rust/616358/>.
- Panhuisen, Joerd, and Joost Pierrot. n.d. “Coffee Barometer 2020.” <https://coffeebarometer.org/>.

BEGRIPPENLIJST VAN FAIRTRADE- TERMEN EN ACRONYMEN

CLAC: Het netwerk van Latijns-Amerikaanse en Caribische Fairtrade-producenten. In het Spaans: Coordinadora Latinoamericana y del Caribe de Pequeños Productores de Comercio Justo.

FTA: Fairtrade Africa is het Producenten Netwerk voor Afrika, dat meer dan 1 miljoen producenten in 33 landen vertegenwoordigt.

Fairtrade Standaarden: De vastgestelde criteria voor boerenorganisaties, plantages en andere spelers in de handelsketen, om deel te mogen uitmaken van het Fairtradesysteem. Deze bestaan uit sociale, economische en milieu vereisten. Er bestaan ook nog tientallen afzonderlijke Standaarden voor verschillende grondstoffen.

Fairtrade International (FI): De overkoepelende organisatie van Fairtrade in Bonn, Duitsland. Hier worden onder andere de Standaarden en de strategische richting voor het Fairtrade-systeem bepaald. De NGO is eigenaar van het FAIRTRADE-label en heeft een raad van bestuur en een algemene vergadering waarin alle drie de Producenten Netwerken (PN's), de Nationale Fairtrade Organisaties (NFO's) en onafhankelijke vertegenwoordigers zetelen.

Fairtrade Network: Een algemene term voor alle bij Fairtrade aangesloten organisaties, waaronder Producenten Netwerken (PN's), Nationale Fairtrade Organisaties (NFO's), Fairtrade International (FI), FLOCERT en het Fair Trade Advocacy Office.

FLOCERT: Het onafhankelijke Fairtrade certificeringsorgaan dat activiteiten controleert en certificeert volgens de Fairtrade Standaarden.

Hired Labour Organisation: Een onderneming die afhankelijk is van ingehuurde arbeidskrachten, zoals een boerderij, plantage, fabriek, productiefaciliteit. Deze organisaties zijn onderworpen aan de Standaard voor Ingehuurde Arbeidskrachten. In dit verslag wordt vaak de term plantage gebruikt wanneer naar deze organisaties wordt verwezen.

HREDD: Human Rights and Environmental Due Diligence. Een proces van identificeren, aanpakken, traceren en bekendmaken van negatieve gevolgen voor mensenrechten en milieu.

NAPP: Het regionale netwerk van Fairtrade producenten in Azië en de Stille Oceaan, dat

ongeveer 260.000 boeren en werknemers in 20 landen vertegenwoordigt.

NFO: Nationale Fairtrade Organisatie. Een volwaardig lid van Fairtrade International dat verantwoordelijk is voor de marketing, licentieverlening en bewustmaking op een bepaald marktgebied. De meeste NFO's zijn gevestigd in Europa.

NGO: Een Non-Gouvernementele Organisatie is een non-profitorganisatie die onafhankelijk van een regering werkt. Doorgaans om een sociale of politieke kwestie aan te pakken. Het Fairtrade Netwerk bestaat uit enkele tientallen NGO's die verenigd zijn onder Fairtrade International, een andere NGO.

PN: Producenten Netwerk. Een regionaal netwerk van producenten en/of regionale verenigingen die samenwerken voor hun gezamenlijk belang. De drie producentennetwerken zijn CLAC, FTA en NAPP.

Kleinschalige Producent: Een producent die niet structureel afhankelijk is van permanent ingehuurde arbeidskrachten en waar de productie hoofdzakelijk door gezinsleden gebeurt. De meeste arbeidstijd wordt besteed aan landbouw/artisanale

activiteiten op de eigen boerderij of thuis. En de inkomsten uit deze activiteiten maken het grootste deel van het totale inkomen uit.

Producenten Organisatie: Groepen zoals coöperaties of boerenverenigingen waarvan de leden hoofdzakelijk familiale producenten zijn.

Handelaar: Bedrijven die Fairtrade producten kopen en verkopen en/of de Fairtrade Prijs en Premie hanteren. Handelaren zijn onderworpen aan de Fairtrade Handelaren Standaard.

UNGP: De Richtlijnen van de Verenigde Naties voor Bedrijven en Mensenrechten, opgesteld in 2011. Het is een kader van verwachtingen voor bedrijven en staten om mensenrechten te "beschermen, te respecteren en te herstellen".

YICBMR: Fairtrade's Youth Inclusive Community Based Monitoring and Remediation Systeem betreft jongeren en gemeenschappen bij het toezicht op kinderarbeid, dwangarbeid of geweld gebaseerd op geslacht om de aanpak ervan te vergemakkelijken, afhankelijk van de plaatselijke behoeften.

VOOR MEER INFORMATIE, ga naar: <https://www.fairtrade.net/issue/human-rights>

FAIRTRADE